

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА**

ЧАСТИНА ДРУГА
Економічні науки

ВИПУСК 89 • 2016

ISSN 0134 – 6393

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
САДІВНИЦТВА**

засновано в 1926 р.

**Частина 2
Економічні науки**

**ВИПУСК
89**

Умань – 2016

Включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: затверджено наказами Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528 (сільськогосподарські науки); від 06.03.2015 № 261 (економічні науки), а також до російського індексу цитування (РІНЦ).

Редакційна колегія:

*О.О. Непочатенко – доктор економ. наук (головний редактор);
В.П. Карпенко – доктор с.-г. наук (заступник головного редактора);
А.Ф. Балабак – доктор с.-г. наук; Я. Гживач – доктор економ. наук;
Г.М. Господаренко – доктор с.-г. наук; З.М. Грицаєнко – доктор с.-г. наук;
В.О. Єщенко – доктор с.-г. наук; В.В. Заморський – доктор с.-г. наук;
О.І. Зінченко – доктор с.-г. наук; К. Кжижановська – доктор економ. наук;
П.Г. Копитко – доктор с.-г. наук; Т.Є. Кучеренко – доктор економ. наук;
О.В. Мельник – доктор с.-г. наук; Л.В. Молдаван – доктор економ. наук;
Р.П. Мудрак – доктор економ. наук; Ю.О. Нестерчук – доктор економ. наук;
Н.М. Осокіна – доктор с.-г. наук; С.П. Полторецький – доктор с.-г. наук;
Ю.Ф. Терещенко – доктор с.-г. наук; А.Ю. Токар – доктор с.-г. наук;
Л.В. Транченко – доктор економ. наук; В.С. Уланчук – доктор економ. наук;
О.І. Улянич – доктор с.-г. наук; А. Шімонік – доктор економ. наук;
О.О. Школьній – доктор економ. наук; І.В. Прокопчук – кандидат с.-г. наук
(відповідальний секретар).*

Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. – Київ : Видавництво “Основа”, 2016. – Вип. 89. – Ч. 2 : Економічні науки. – 272 с.

У збірнику висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського національного університету садівництва та інших навчальних закладів Міністерства освіти і науки України і науково-дослідних установ НААН України.

Рекомендовано до друку вченою радою Уманського НУС,
протокол № 7 від 16 червня 2016 року.

Відповідальність за достовірність цифрового матеріалу, фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

© Уманський національний університет садівництва, 2016

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 2

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<i>О.О.Непочатенко, П.К.Бечко, Д.А.Попиченко</i>	КОРОТКОСТРОКОВЕ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ОБОРОТНІ АКТИВИ.....	7
<i>П.М. Боровик, О.А. Непочатенко, В.В. Сліпченко</i>	ПОДАТКОВА ПІДТРИМКА СІЛЬСЬКОГОСПО- ДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ ПДВ.....	19
<i>Л.Д. Тулуш</i>	ПОСИЛЕННЯ ДОХОДНОЇ СПРОМОЖНОСТІ БЮДЖЕТІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗА РАХУНОК РОЗПОДІЛУ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	28
<i>Л.О. Вдовенко, О.С. Черненко</i>	ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ.....	45
<i>Н.В. Лиса, В.О. Непочатенко, А.О. Корнега</i>	ПРИНЦИПИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ.	53
<i>О.Т. Прокопчук</i>	ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ.....	61
<i>О.Л. Бурляй, О.С. Коваленко, О.В. Підпригора</i>	КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ САДІВНИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	73
<i>Б.С. Гузар, О.В. Шупило</i>	ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	92
<i>С. М. Колотуха, Л. Л. Кравцова</i>	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗМІСТУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ....	100
<i>Р. П. Мудрак, Д. М. Соковніна</i>	ЕЛАСТИЧНІСТЬ СПОЖИВЧОГО ПОПИТУ НА ПРОДУКЦІЮ САДІВНИЦТВА.....	111

<i>О.П. Ратушина</i>	РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	120
<i>К.М. Мельник</i>	ІНВЕСТИЦІЙНІ КРЕДИТИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ У ФІНАНСУВАННІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	127
<i>С. М. Скочиляс</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЛОГІСТИКИ З УРАХУВАННЯМ ЛАНЦЮГА ПОСТАВОК.....	138
<i>А.О. Харенко, Ю.А. Цимбалюк</i>	КОМПЛЕКС МАРКЕТИНГУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ....	146
<i>М. А. Щетина</i>	ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ.....	158
<i>Л.В. Барабаш, Н.В. Клименко</i>	РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	166
<i>V. Bobko, G. Anischenko</i>	THE WAYS OF PRODUCTION PROCESSES' ACCOUNTING IN HORTICULTURE.....	175
<i>С.А. Власюк</i>	ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	183
<i>О.М. Головченко, О.А. Степаненко, О.М. Гострик</i>	МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ ВИПЛАТ ПРИ НАДАННІ ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ.....	191
<i>О.А. Лозова, Д.Ю. Мамотенко</i>	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	203
<i>Ю.П. Мазур, Д.М. Соковніна</i>	МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ В РОСЛИННИЦЬКІЙ ГАЛУЗІ.....	210
<i>Н.А. Чугрій</i>	ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В ОБЛІКУ.....	217
<i>В.П. Бечко</i>	НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	224
<i>В.В. Мельник</i>	ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ЯК ЧИННИК ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ПРАЦІ.....	234

<i>О.В. Семенда</i>	ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	242
<i>Н.В. Парубок</i>	ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ЦУКРОВИХ ЗАВОДІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	254
<i>О.М. Шемякіна</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	261

The objective of the research is the theoretical substantiation of crediting principles under conditions of command economy, as well as market conditions.

The authors researching theoretical substantiation of the main principles of bank crediting and credit security in particular groundlessly give preference not to its essence but emphasize its goal destination and availability of security. At the same time, the results of the research show that the principle of security is caused by the protection of creditor interests against unpredictable events leading to financial losses and against increase of credit risks as the result of credit default by borrowers and violation of loan provisions.

It should be noticed that until recently the national scholars have considered the research of credit security principle from the perspective of material credit security. The results of bank monitoring of credit relations with borrowers show that purpose-oriented character of a loan should be taken as a basis of crediting which is the main pre-requisite of its effective use. Credit reimbursement depends on the financial state of the borrower as well as highly liquid inventory holdings that act as material security of credit reimbursement which can be easily transformed into monetary funds.

World banking practice shows that the most effective types of credit security are inventory holdings duly made out as a loan obligation. Moreover, with the aim of credit security such tools as guarantees, security commitments, insurance policies are widely used. In such case solvent legal and physical entities can act as underwriters. In their turn, insurance companies should issue insurance policies for borrowers as required by the law. In such case only one of the above mentioned obligation forms can act as the credit security simultaneously. Expanding security components became an objective process which is adequate in case of increasing business activity risks under current relations between creditors and borrowers and possibility of credit default.

To a great extent pursuing the principle of security is related to the work of credit institution which is reduced to the evaluation of property quality pledged by borrowers. Moreover, a bank monitors the reputation of a guarantor, insurance agencies and reliability thus minimizing the risks. While concluding a credit agreement with the borrower a creditor bank is obliged to take grounded decisions as to expediency of credit granting taking into account not only qualitative parameters of credit security but also potential of the projects able to secure sustainability of the production process, making profit from their implementation.

Key words: *credit, interest rate, the principle of credit reimbursement, security principle, credit risk.*

УДК 336.221.4

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

О.Т. Прокопчук, кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

В статті розглянуто загальні тенденції розвитку сучасної податкової системи Великобританії. З'ясовано специфіку побудови та охарактеризовано особливості структури останньої, зокрема в частині співвідношення прямих і непрямих податків. Розкрито класифікаційні ознаки британської податкової системи. Особливу увагу приділено аналізу податкових надходжень британського бюджету та характеристики податкової системи Великобританії в розрізі ключових податкових форм.

Ключові слова: *британська податкова система, податки, податкова політика, прямі податки, непрямі податки, податкові ставки, соціальне страхування, доходи бюджету.*

Постановка проблеми. Сучасні тенденції посилення інтеграційних процесів зумовлюють необхідність дослідження специфіки проведення податкової політики у високорозвинутих державах світу та врахування їх при розробці концепцій соціально-економічного розвитку країн, які прагнуть до них приєднатися. В контексті європейської інтеграції України дослідження специфіки проведення податкової політики у Великобританії, що посідає головне місце в Євросоюзі як найбільший фінансовий і діловий центр, дає можливість застосовувати світовий досвід при організації податкової системи в Україні та запобігти тих помилок та негативних випадків, які характерні для інших держав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню податкових систем економічно розвинутих країн світу, а також порівнянню їх з системою оподаткування України присвячена незначна кількість наукових праць вітчизняних та іноземних вчених. Серед іноземних вчених варто виділити праці С. Адама [9], А. Афонсо, І. Букіної [3], Дж. Брауна [10], М. Гілліса, С. Доуела [11], С. Елворда, Дж. Кейя [12], М. Кінга [12], Л. Ликової [3], Л. Попової [4], Дж. Сільверсона, М. Уайта. Вивченням проблематики реформування української податкової системи на основі досвіду економічно розвинутих країн займалися такі вітчизняні вчені: П. Боровик [1], В. Андрущенко, З. Варналій, М. Дем'яненко, О. Кузнецов [2], В. Опарін, А. Соколовська, В. Суторміна, Л. Тулуш [7; 8] та інші.

Методика досліджень. Для наукового вирішення поставлених у статті завдань використано загальнонаукові методи наукового пізнання та дослідження економічних явищ. Теоретико-методологічною основою дослідження є, в основному, праці закордонних науковців і практиків, а також вітчизняних вчених, що займалися дослідженням податкових систем економічно розвинутих країн світу. У статті використано такі методи дослідження: абстрактно-логічний, економіко-статистичний, порівняння, історичний, монографічний, табличний, графічний та наукового узагальнення.

З огляду на вищевикладене, **метою даної статті** є дослідження загальних тенденцій розвитку сучасної британської податкової системи, з'ясування специфіки її побудови, характеристика особливостей її структури (зокрема в частині співвідношення прямих і непрямих податків), а також здійснення аналізу податкових надходжень британського бюджету та характеристика податкової системи Великобританії в розрізі основних податкових форм.

Результати досліджень. Великобританія є батьківщиною науки про оподаткування. Основоположником податкової теорії, на якій ґрунтується сучасна британська податкова система, є шотландський економіст Адам Сміт. Як відомо, він розвивав концепцію «вільної торгівлі» та послідовно обстоював думку про те, що втручання держави в економічні процеси має бути мінімальним. А. Сміт також критикував непрямі податки, оскільки вони спричиняють зростання заробітної плати, а отже, збільшення витрат виробництва і зменшення прибутку. Натомість найпридатнішим об'єктом

для оподаткування він вважав ренту як найбільш непродуктивну витрату, що не перетворюється на самозростаючу вартість [6, с. 107].

Сучасна податкова система Великобританії складається з п'яти основних великих груп податків: прями податки на доходи; непрямі податки; місцеві податки; податки на ділову активність; інші податки (рис. 1).

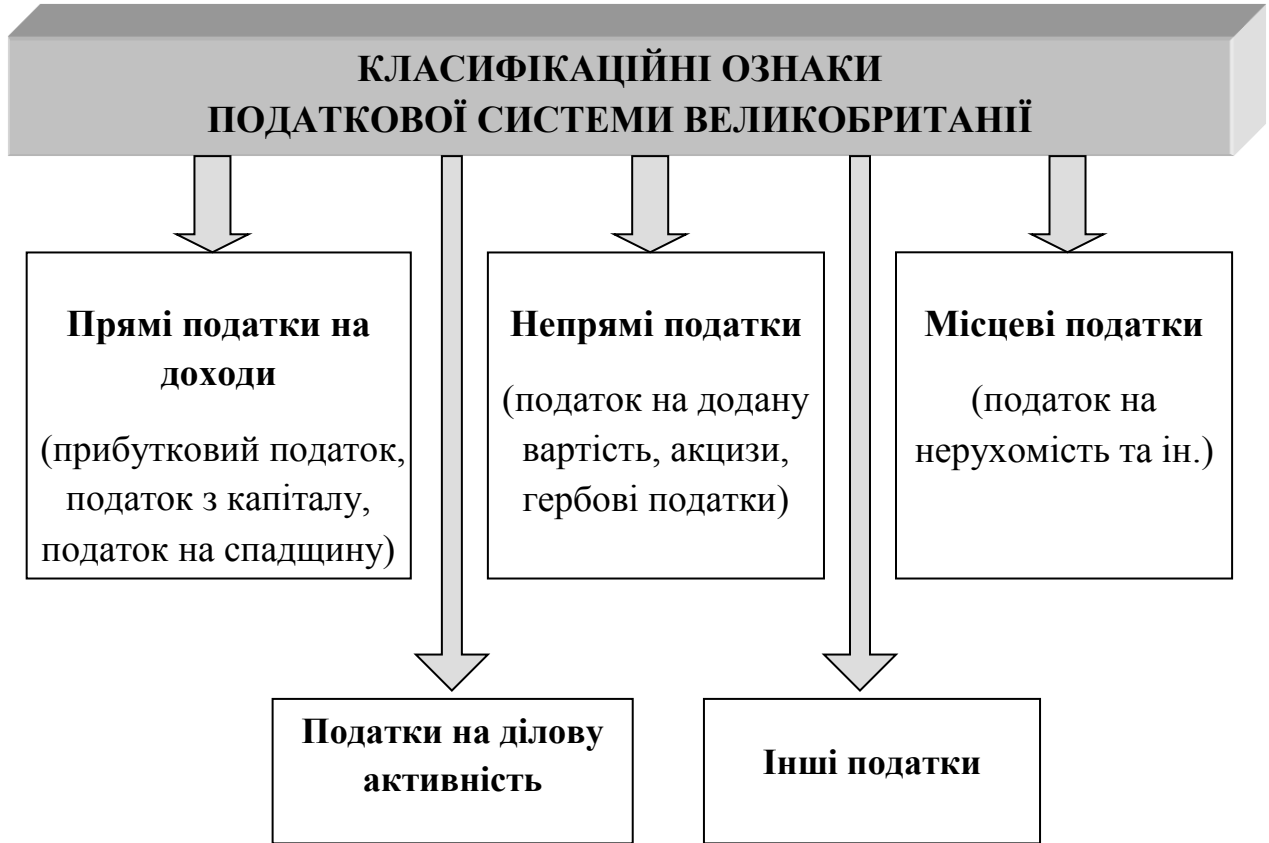

Рис. 1. Класифікаційні ознаки британської податкової системи

Податкова система є визначальною складовою, що чинить вагомий вплив на економіку країни, зокрема на діяльність юридичних осіб і приватних підприємців. В умовах розвинутих ринкових відносин вона є важливим елементом регулювання економічних і соціальних процесів у державі. Ефективність її функціонування визначається різними факторами ключовими серед яких, насамперед, є економічне становище, розклад політичних сил, рівень податкової культури, досягнення економічної науки тощо. Узагальнюючими показниками, за якими можна визначити ефективність податкових систем є досягнення балансу між стимулюванням економічної активності та соціальною справедливістю податків і рівнем перерозподілу валового внутрішнього продукту (ВВП) за допомогою податків. Частка податків у ВВП свідчить про роль і місце податкової системи в державному регулюванні економікою. Слід зазначити, що питома вага податкових платежів у загальній структурі ВВП країн Європейського союзу (39,3 %), Канади (36,6 %) та Великобританії (35,6 %) значно вища, ніж у Японії (28,3 %), США (26,9 %), Китаї (18,8 %) чи Індії (15,7 %) (рис. 2).

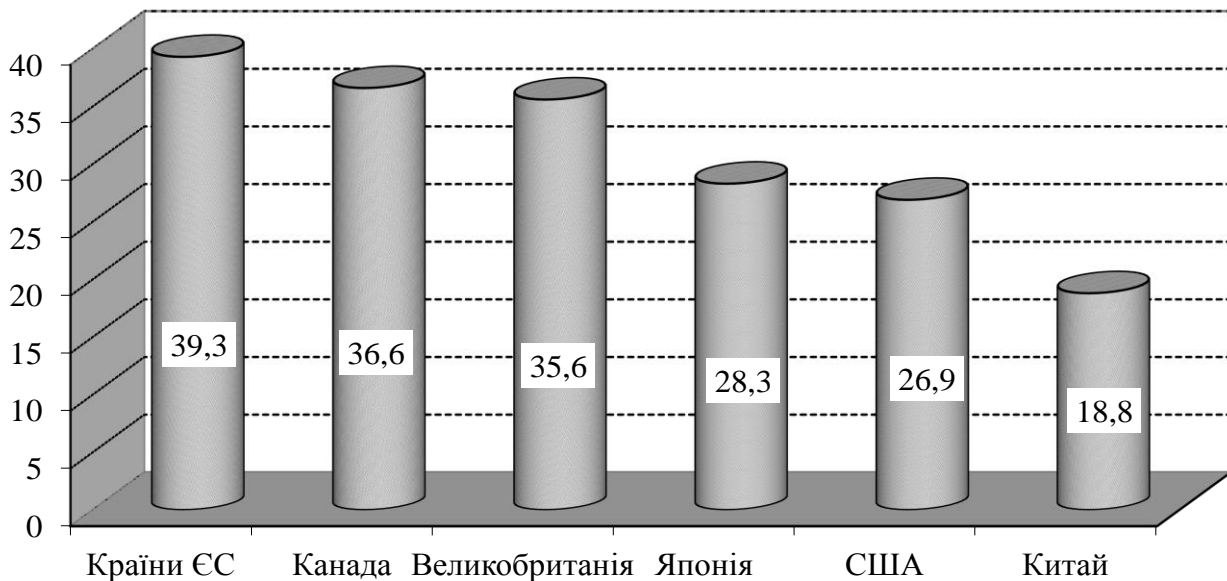

Рис. 2. Питома вага податків у структурі ВВП різних країн світу у 2015 р., %

[Джерело: Eurostat (online data code: gov_10a_taxag)].

Серед джерел формування доходів бюджету Великобританії найбільшу частку займають прямі податки (за досліджуваний період в середньому забезпечили акумуляцію 15 % ВВП у бюджеті держави), слідом йдуть непрямі податки, забезпечивши акумулювання в середньому 12,5 % ВВП у бюджеті держави та найменшу частку займають податки на соціальне страхування – 6,4 % ВВП у бюджеті держави в середньому за досліджуваний період (табл. 1).

1. Джерела формування доходів бюджету Великобританії*, частка у % до ВВП

Джерело надходжень	Рік				
	2011	2012	2013	2014	2015
Непрямі податки, в т. ч.:	11,3	12,4	12,9	12,9	13,0
податок на додану вартість	5,4	6,2	6,9	6,9	6,9
акцизний збір і податки на споживання	3,5	3,4	3,2	3,2	3,2
інші податки на продукцію (в т. ч. ввізне мито)	1,3	1,3	1,5	1,5	1,2
інші податки на виробництво	1,1	1,5	1,3	1,3	1,7
Прямі податки, в т. ч.:	17,5	17,2	17,2	16,5	16,4
на особисті доходи	11,2	10,8	10,7	10,3	10,3
на прибутки корпорацій	3,5	3,8	3,8	3,6	3,4
інші	2,8	2,6	2,7	2,6	2,7
Внески на соціальне страхування, в т. ч.:	6,5	6,3	6,3	6,4	6,2
від працевластувачів	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6
від працівників	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6
Всього	35,3	35,9	36,4	35,8	35,6

*Джерело: Eurostat (online data code: gov_10a_taxag).

В цьому контексті слід зазначити, що серед непрямих податків домінуюча роль належить ПДВ – 6,5 % ВВП, серед прямих податків превалюють податки на особисті доходи – 10,7 % ВВП в середньому за досліджуваний період відповідно.

Низький рівень соціального захисту населення є, своєю чергою, дієвим стимулом до зростання підприємницької ініціативи, завдяки чому постійно розширюється база для прямого оподаткування доходів.

Досить значні надходження від прямих податків забезпечується також розвинутим ринком акції у Великобританії, доходи за якими у вигляді дивідендів є об'єктом прямого оподаткування.

Проведений аналіз податкових надходжень до бюджетів Великобританії та країн ЄС у 2015 р. (в розрізі ключових податкових форм) (рис. 3) дав змогу сформулювати висновок щодо суттєвих відмінностей джерел формування доходів бюджетів цих країн. Так, домінуюча роль серед джерел формування доходів бюджету Великобританії у 2015 р. належить прямим податкам (16,4 % ВВП у бюджеті держави), непрямі податки становлять 13 % ВВП у бюджеті держави та 6,2 % ВВП у бюджеті держави – внески на соціальне страхування.

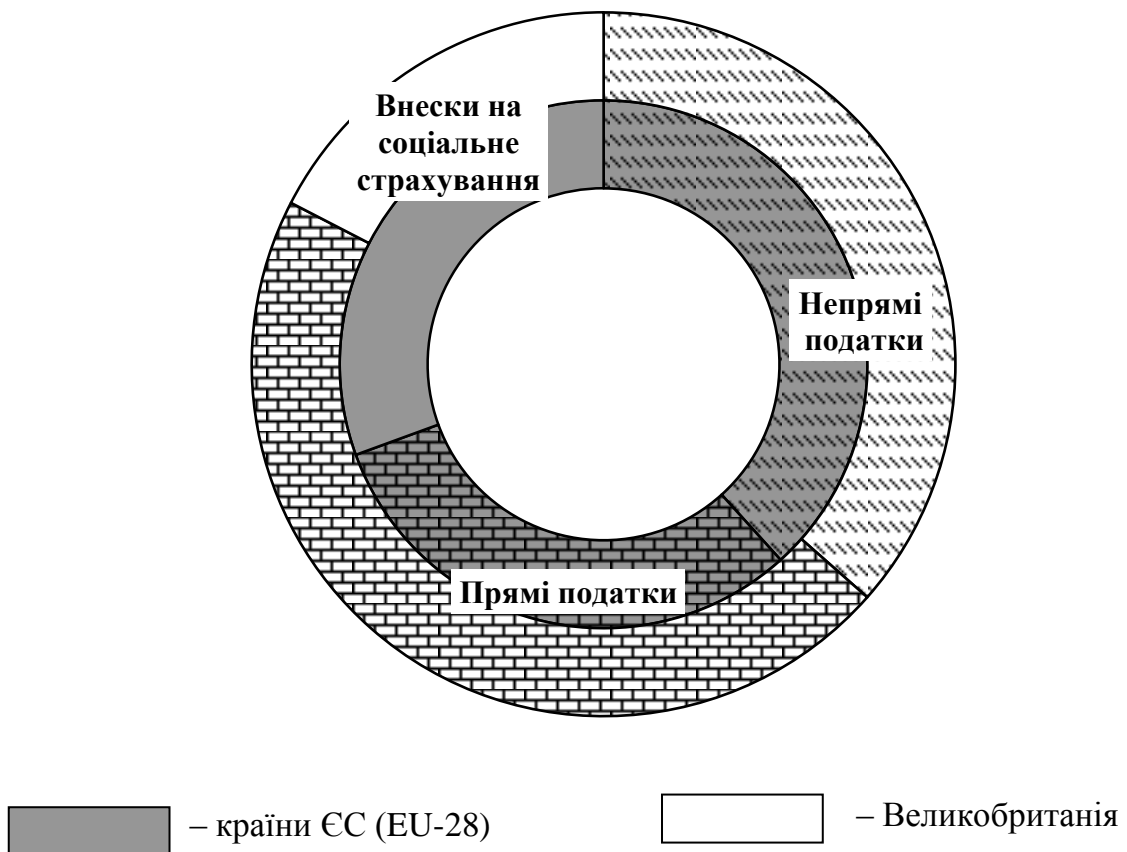

Рис. 3. Податкові надходження до бюджетів Великобританії та країн ЄС у 2015 р. (в розрізі ключових податкових форм), частка у % до ВВП

[Джерело: Eurostat (online data code: gov_10a_taxag)].

Що ж до країн ЄС, то серед джерел формування доходів бюджетів цих країн найбільшу частку займають непрямі податки (13,9 % ВВП у бюджетах держав), другу позицію розділяють прямі податки (за 2015 р. в середньому

забезпечили акумуляцію 11,3 % ВВП у бюджети держав) та внески на соціальне страхування – 11,1 % ВВП у бюджетах держав.

Аналізуючи структуру податкових надходжень до бюджету держави за 2015 фінансовий рік варто відмітити, що 49 % загальної суми складають прямі податки, тоді як непрямі податки становлять 33 %, внески на соціальне страхування займають лише 18 % (рис. 4).

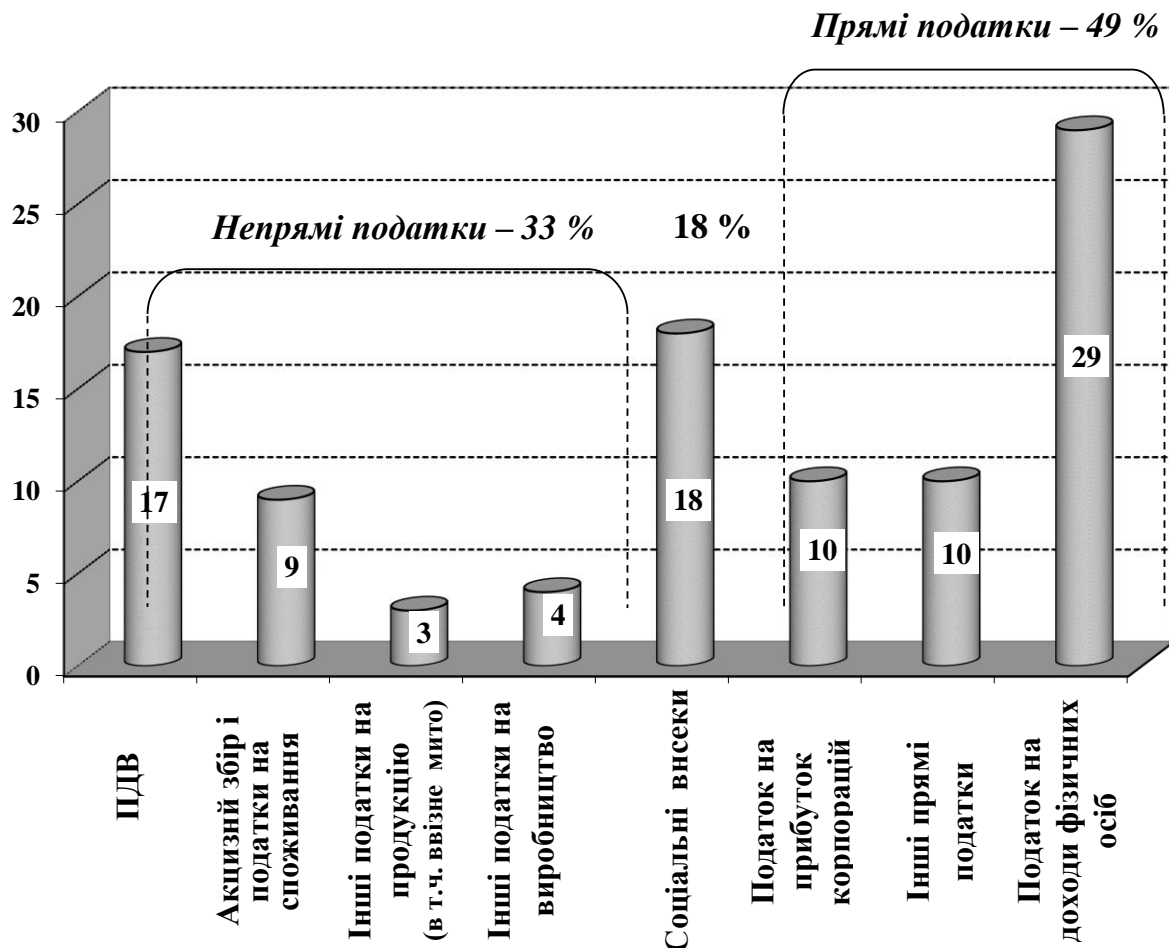

Рис. 4. Структура податкових надходжень до бюджету Великобританії у 2015 р., %

[Джерело: Eurostat (online data code: gov_10a_taxag)].

Найбільшим і найважливішим джерелом надходжень у Великобританії є податок на доходи фізичних осіб, який у 2015 році забезпечив акумуляцію 10,3 % ВВП у бюджеті держави. Вперше цей податок був застосований у 1799 році як тимчасовий захід з метою фінансування військових потреб у війні проти Наполеона, а з 1842 року закріпився на постійній основі. Сьогодні в Об'єднаному Королівстві податок з доходів фізичних осіб сплачують близько 30,6 млн осіб. До первинних доходів, що обкладаються цим податком, належать такі: заробітна плата, доходи від індивідуальної й некорпоративної комерційної діяльності, допомога по безробіттю, пенсії, прибутки, доходи від нерухомості, проценти, що нараховані банками й будівельними товариствами, та дивіденди, одержані від акцій [8, с. 15]. У Великобританії, на відміну від інших країн Європи застосовується щедулярна форма справляння податку, яка передбачає розмежування доходу

на певні групи (шедули) залежності від джерела отриманого доходу. Кожна з шедул має особливий механізм оподаткування. Діє всього 5 груп, кожна така група оподатковується за особливим принципом і названа в порядку англійського алфавіту: А, С, D, E, F.

А. Доходи від майна: від власності на землю, від будівель і споруд, квартирна плата від здавання в найм квартир.

В. Доходи від лісових масивів, які використовуються у комерційних цілях.

С. Доходи від державних цінних паперів.

D. Доходи від комерційної діяльності:

– доходи від ділових операцій;

– доходи від приватної професійної діяльності;

– отримані відсотки й аліменти, які підлягають оподаткуванню;

– доходи від цінних паперів, які розміщені за кордоном і які не ввійшли в шедулу;

– доходи від майна, розташованого за кордоном;

– усі інші доходи.

E. Заробітна плата, пенсії, допомоги, інші трудові доходи.

F – дивіденди та інші виплати, здійснювані компаніями [10, с. 17].

Загалом, система поділу на групи має ряд переваг, що дозволяє визначити кількість платників по кожній із окремих груп доходів.

Нині індивідуальні ставки податку на доходи фізичних осіб варіюють у межах 10-50% (табл. 2).

2. Ставки податку на доходи фізичних осіб у Великобританії у 2015 р.

Дохід, ф. ст. на рік	Ставка податку, %
1–2,440	10
1–37,400	20
37,401–150,000	40
понад 150,000	50

Окрім того, існує своя специфіка оподаткування доходів, отриманих у вигляді дивідендів. Так за ставкою в 10 % оподатковується річний дохід, нижче 37,400 ф. ст. До доходу у вигляді дивідендів, розмір яких знаходиться в межах від 37,400 до 150,000, застосовується ставка в 32,5 %. Понад встановлений ліміт дивідендний дохід оподатковується за ставкою в 42,5 %.

Другим за значимістю у податковій системі Великобританії є податок на прибуток корпорацій. Станом на 2015 фінансовий рік основна ставка цього податку становить 28% (рис. 5), а знижена 21% – застосовується щодо доходів британських компаній-резидентів, які не перевищують 300,000 ф. ст. за рік. Сполучене королівство має найконкурентнішу ставку цього податку серед країн ЄС і Великої сімки, що сприяє підвищенню міжнародної конкурентоспроможності британських компаній, заохоченню інвестицій та інновацій.

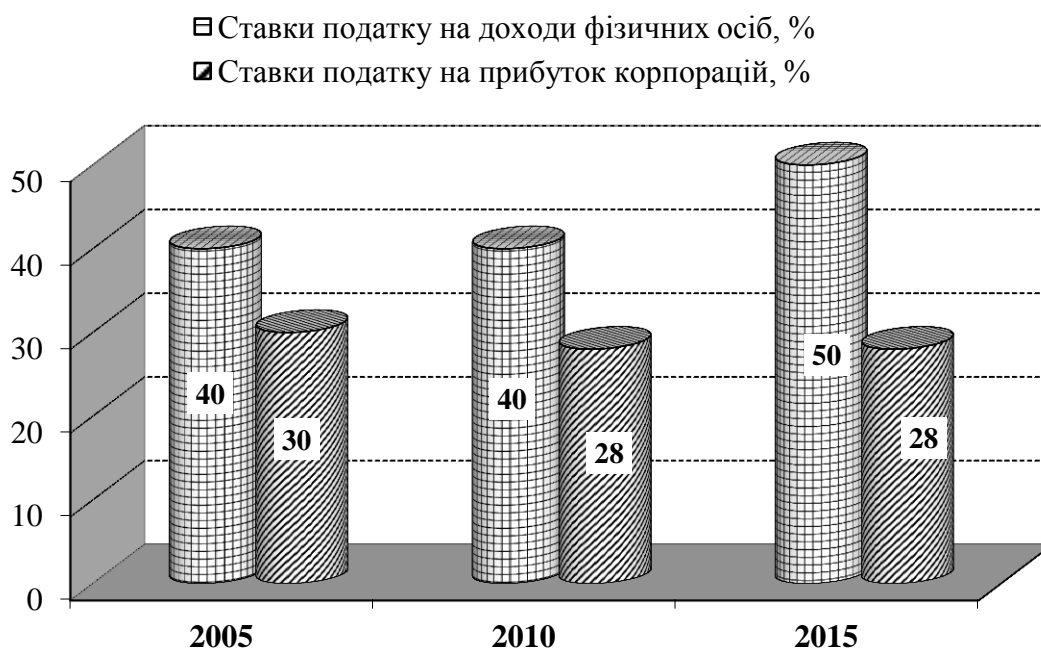

Рис. 5. Динаміка максимальних ставок на прямі податки у Великобританії за 2005-2015 рр., %

Корпоративний податок справляється з глобальних прибутків британських компаній-резидентів, державних корпорацій і некорпоративних асоціацій. Фірми, що не є резидентами Великобританії, сплачують корпоративний податок лише на прибутки від їх діяльності в цій країні. Справляння цього податку здійснюється за процедурою «pay and file» – «заплати і поклади в папку», що означає обов'язок компанії сплатити належний податок через 9 місяців після закінчення розрахункового періоду, а звіт подати ще через три місяці [1, с. 105].

Третій за величиною джерелом державних доходів є податок на додану вартість (ПДВ). Він був запроваджений у 1973 р. як фіскальна умова членства Великобританії в Європейському Союзі. За період застосовування цього податку, ставка його не одноразово змінювалася як в одну, так і в іншу сторону. З 1997 року до 2008 року основна ставка ПДВ становила 17,5%. На період з 1 грудня 2008 р. до 31 грудня 2010 р. з метою стимулювання економічної активності в умовах світової економічної кризи її було знижено до 15%. Однак надалі ставка ПДВ повернулася до рівня 17,5 % у 2010 р. та продовжила зростати і у 2015 р. сягнула рівня 20 %. Так, сьогодні існують різні ставки ПДВ, залежно від товарів або послуг, що надаються [9, с. 127]:

- стандартна ставка – 20 %;
- знижена ставка – 5 %;
- нульова ставка – 0 %.

Є також деякі товари та послуги, які звільнені від оподаткування та не є об'єктами оподаткування ПДВ, в таких випадках фірми не мають вимагати повернення податку, який було сплачено на товари проміжного виробництва. Акцизні збори справляються у Великобританії з таких основних товарів, як пиво, вино, міцні алкогольні напої, тютюнові вироби й пальне. Для цих товарів діє єдина ставка (за пінту, за пачку); тютюнові

вироби обкладаються додатковим адвалерним податком у розмірі 24% від загальної роздрібною ціни товару. Акцизні збори змінюються щороку відповідно до інфляції [2, с. 37].

У Великобританії діє система обов'язкового державного соціального страхування, яка спочатку включала внески на страхування на випадок хвороб та безробіття, а потім і за умови виходу на пенсію пенсій та інших пільг. Система національного страхування була започаткована із прийняттям закону про страхування у 1911 та продовжила розвиток за уряду Клемент Еттли в 1946 році.

Система обов'язкового державного соціального страхування передбачає сплату Національних страхових внесків (NIC) до Фонду національного страхування (National Insurance Fund), що здійснюється найманими працівниками та роботодавцями, а також самозайнятими особами. Фізичні особи можуть також вносити добровільні внески, для того щоб заповнити пробіл у їх запису внесків. Відрахування при цьому у сферу державних медичних послуг спрямовується лише 21% цих коштів, а решта використовується для фінансування соціальної допомоги [3, с. 41].

У фіскальному відношенні країна поділена на 15 податкових округів, яким підпорядковані 600 дільниць і 135 центрів збирання податків. Центральними фігурами податкової служби є збирачі податків і податкові інспектори, які підпорядковані окружним контролерам. Збирачі забезпечують надходження податків, у тому числі і стягнення в примусовому порядку, а контроль за правильністю податкових зобов'язань здійснюють інспектори. Представники громадськості також можуть брати активну участь у процесі оподаткування, до якого залучені і парламентські структури. У британській системі оподаткування платник не пасивний суб'єкт, а активний колега податкового органу. Такий порядок є ознакою правової держави і громадянського суспільства, що заслуговує на повагу і наслідування.

Висновки. Отже, податкова система Великобританії є однією з найстаріших і найрозвиненіших у світі. Для неї характерним є суттєве переважання прямих податків над непрямими та неактивна система соціального страхування, що в основному спрямована на фінансування соціальної допомоги. Так, у структурі податкових надходжень до бюджету Великобританії у 2015 р. майже половину займають прямі податки (49 % загальної суми), третину становлять непрямі податки (33 %) та лише п'яту частину складають внески на соціальне страхування (18 %).

Дослідження класифікаційних ознак британської податкової системи дало змогу сформулювати висновок щодо простоти її побудови. Так, сучасна податкова система Великобританії складається з п'яти основних великих груп податків: прямі податки на доходи; непрямі податки; місцеві податки; податки на ділову активність; інші податки.

За результатами дослідження до особливостей британської податкової системи слід віднести також високий рівень централізації фіскальної системи, щодо якого серед країн Європейського Союзу Сполучене

Королівство посідає друге місце після Мальти. Останніми роками проведені реформи британської податкової системи спрямовані на залучення іноземного капіталу та підвищення інвестиційної конкурентоспроможності країни. Реалізація на практиці досвіду Великобританії сприятиме переходу до нової сталої та дієвої системи оподаткування, яка ґрунтуватиметься на поєднанні передових методів та запозичених позитивних елементів із досвіду податкових систем зарубіжних країн, що дало б поштовх до посилення соціальної складової системи оподаткування.

Література

1. Боровик П.М. Вдосконалення сучасних механізмів справляння вітчизняних місцевих податків / П.М. Боровик // Вісник Київського інституту бізнесу і технологій. – 2015. – № 1 (26). – С. 19–25.
2. Кузнецов О. В. Особливості сучасної британської податкової системи / О. В. Кузнецов // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 102–113.
3. Лыкова Л.Н., Букина И.С. Налоговые системы зарубежных стран // М.: Юрайт, Всероссийская государственная налоговая академия министерства финансов РФ – 2013. – 428 с.
4. Попова Л.В. Налоговые системы зарубежных стран / Л.В. Попова // Бухгалтерский учет в издательстве и полиграфии. – 2007. – № 9. – С. 40-50.
5. Прокопчук Е.Т. Классификационные характеристики современных налоговых систем / Е.Т. Прокопчук / Экономика: вчера, сегодня, завтра. – 2015. – № 5. – С. 77–91.
6. Прокопчук О.Т. Специфіка податкових систем країн світу та України / О.Т. Прокопчук // Молодіжний економічний дайджест: наук. електронний журн. – К.: ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – 2015. – № 2–3 (5–6). – С. 93–100.
7. Тулуш Л.Д. Функціонування податку на додану вартість у сфері агропромислового виробництва : монографія / Л.Д. Тулуш, О.Т. Прокопчук // К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 280 с.
8. Тулуш Л.Д. Направления реформирования системы налогового регулирования агропромышленного производства на Украине / Л.Д. Тулуш, Е.Т. Прокопчук // Финансы и кредит. – 2016. – Выпуск 14 (686) (апрель). – С. 58–68.
9. Adam S., Browne J. A survey of the UK tax system. Institute for Fiscal Studies: London, UK. – 2006.
10. Browne J., Roantree B. Office for Budget Responsibility of the UK. Economic and Fiscal Outlook. Norwich: TSO, 2014, no. March, pp. 127-135.
11. Dowell S. History of Taxation and Taxes in England. – Routledge, 2013, 1705 p.
12. Kay J. A., King M. A. The British tax system. – Oxford; New York: Oxford University Press, 1980.
13. Nesterchuk Y.O. Adaptation of national practice of indirect taxation to European experience / Y.O. Nesterchuk, O.T. Prokopchuk, V.P. Bechko // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 5 (155). – С. 426–431.

References

1. Borovyk, P.M. Improving modern mechanisms for collecting local taxes local. *Bulletin of the Kiev Institute of Business and Technology*, 2015, no.1 (26). pp. 19–25. (in Ukrainian).
2. Kuznetsov, A.V. Features modern British tax system. *Finance of Ukraine*, 2010. no. 4., pp. 102–113. (in Ukrainian).
3. Lukova, L.N., Bykina, I.S. (2013). *Tax systems of foreign countries*. Moscow: Yurayt, Russian State Tax Academy of the Ministry of Finance of the Russian Federation, 2013. 428 p. (in Russian).
4. Popova, L.V. Tax systems of foreign countries. *Book keeping in publishing and printing*, 2007, no. 9, pp. 40–50. (in Russian).
5. Prokopchuk, E.T. Classification characteristics of modern tax systems. *Economy: yesterday, today and tomorrow*, 2015, no. 5, pp. 77–91. (in Russian).
6. Prokopchuk, E.T. Specifics of the tax systems of the world and Ukraine. *Youth Economic Digest: Science electronic journal*. К .: SSSI «KNEU the name of V. Hetman», 2015. no. 2-3 (5-6), pp. 93–100. (in Ukrainian).
7. Tulush, L.D., Prokopchuk, E.T. (2011). *Operation of value added tax in the farming industry: monograph*, Kyiv: NSC «Institute of Agrarian Economy», 2011. 280 p. (in Ukrainian).
8. Tulush, L.D. , Prokopchuk, E.T. (2016). The directions of reforming of system of tax regulation of agro-industrial production in Ukraine. *Finance and Credit*, no. 14 (686) (April), pp. 58–68. (in Russian).
9. Adam, S., Browne, J. A survey of the UK tax system. Institute for Fiscal Studies: London, UK. – 2006. (in English).
10. Browne, J., Roantree, B. Office for Budget Responsibility of the UK. *Economic and Fiscal Outlook*. Norwich: TSO, 2014, no. March, pp. 127–135. (in English).
11. Dowell, S. History of Taxation and Taxes in England. – Routledge, 2013, 1705 p. (in English).
12. Kay, J. A., King, M. A. The British tax system. Oxford; New York: Oxford University Press, 1980. (in English).
13. Nesterchuk, Y.O., Prokopchuk, O.T., Bechko, V.P. Adaptation of national practice of indirect taxation to European experience. *Actual problems of economy*, 2014, no. 5 (155), pp. 426-431 (in English).

Одержано 10. 03. 2016

Аннотация

Прокопчук Е.Т.

Особенности налоговой системы Великобритании

Налоговая система Великобритании является одной из старейших и самых развитых в мире. В данной работе с помощью экономико-статистических методов исследования, в частности монографического, сравнения, табличного и графического рассмотрены общие тенденции развития современной британской налоговой системы, выяснено специфику ее построения, охарактеризованы особенностей ее структуры (в частности в части соотношения прямых и косвенных налогов) , а также проведен анализ налоговых поступлений британского бюджета и характеристика налоговой системы Великобритании в разрезе основных налоговых форм.

По результатам проведенного исследования установлено, что для налоговой системы Великобритании характерно существенное преобладание прямых налогов над косвенными и неактивная система социального страхования, в основном направленная на финансирование социальной помощи (в структуре налоговых поступлений в бюджет Великобритании в 2015 г. почти половину занимают прямые налоги (49% общей суммы), треть составляют косвенные налоги (33%) и лишь пятую часть составляют взносы на социальное страхование (18%)).

Исследование классификационных признаков британской налоговой системы позволило сформировать заключение о простоте ее построения (современная налоговая система Великобритании состоит из пяти основных крупных групп налогов: прямые налоги на доходы; косвенные налоги; местные налоги; налоги на деловую активность, другие налоги).

По результатам исследования к особенностям британской налоговой системы следует отнести также высокий уровень централизации фискальной системы, по которому среди стран Европейского Союза Соединенное Королевство занимает второе место после Мальты. В последние годы проведенные реформы британской налоговой системы направлены на привлечение иностранного капитала и повышения инвестиционной конкурентоспособности страны. Реализация на практике опыта Великобритании будет способствовать переходу к новой устойчивой и действенной системе налогообложения, которая будет основываться на сочетании передовых методов и заимствованных положительных элементов из опыта налоговых систем зарубежных стран, что дало бы толчок к усилению социальной составляющей системы налогообложения.

***Ключевые слова:** британская налоговая система, налоги, налоговая политика, прямые налоги, косвенные налоги, налоговые ставки, социальное страхование, доходы бюджета.*

Annotation

Prokopchuk E.T.

Peculiarities of the UK tax system

The UK tax system is one of the oldest and most developed in the world. This article deals with general trends in the development of modern British tax system, with the help of economic and statistical research methods, such as monographic, comparison, tabular and graphic ones. The specificity of its structure is found out, its features are characterized, in particular in terms of the ratio of direct and indirect taxes, tax revenues of the British budget and the characteristics of the UK tax system by major tax forms are analyzed.

By results of the study, a significant predominance of direct taxes over indirect ones and inactive social insurance system mainly directed to the financing of social assistance are characteristic for the UK tax system. Nearly half of tax revenues are direct taxes (49% of the total), one third of them are indirect taxes (33%) and only one fifth are social security contributions (18%) in the structure of the UK budget in 2015.

The study of classification features of the British tax system allowed forming an opinion on the simplicity of its structure. The current UK tax system consists of five main large groups of taxes: direct taxes on income, indirect taxes, local taxes, taxes on business activity and other taxes.

According to the results of research to the peculiarities of the British tax system should also include a high level of centralization of the fiscal system, in which among the European Union countries, the United Kingdom ranks second after Malta. In recent years, the implemented reforms of the British tax system are aimed at attracting foreign investment and improving the investment competitiveness of the country. The implementation of the UK experience in practice will facilitate the transition to a new sustainable and effective system of taxation. It will be based on a combination of advanced techniques and positive elements borrowed from the experience of tax systems of foreign countries that would give impetus to the strengthening of the social component of the tax system.

***Keywords:** the British tax system, taxes, tax policy, direct taxes, indirect taxes, tax rates, social insurance, budget revenues.*

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Збірник наукових праць УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА

Засновано в 1926 році

Випуск 89

Частина 2
Економічні науки

Повні тексти статей, у форматі pdf доступні на сайтах:

<http://journal.udau.edu.ua/ua/index.html>

<http://eLIBRARY.RU>

Підписано до друку 15.07.2016 р.
Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Умов.-друк. арк. 22,87.
Наклад 300 прим.
Замовлення №28

Видавництво “Основа”
Свідоцтво ДК № 3526 від 15.10.2009 р.
01005, м. Київ, вул. Чехова, 11